

C-229/24. sz. [Brännelius]ⁱ ügy

Előzetes döntéshozatal iránti kérelem

A benyújtás napja:

2024. március 26.

A kérdést előterjesztő bíróság:

Högsta domstolen (Svédország)

Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat kelte:

2024. március 21.

Fellebbezők:

TK

OP

Az eljárásban részt vesz:

Riksåklagaren

[...]

A FELEK

Fellebbezők

1. TK

[...]

2. OP

[...]

Az eljárásban részt vesz:

Riksåklagaren (ügyészség, Svédország)

ⁱ A jelen ügy neve fiktív. Az nem egyezik az eljárásban részt vevő egyetlen fél valódi nevével sem.

[...]

TÁRGY

Bennfentes kereskedelem

[...]

ELŐZETES DÖNTÉSHOZATAL IRÁNTI KÉRELEM

Háttér

1. 2018 tavaszán az Umeå kommunföretag AB, egy önkormányzati társaság, amelyben Umeå önkormányzata jogilag meghatározó befolyással rendelkezik, elektromos autóbuszokra és töltőállomásokra vonatkozó közbeszerzési eljárást hirdetett meg. Két társaság nyújtott be ajánlatot. Ezek egyike a Hybricon Bus Systems AB tőzsdén jegyzett társaság volt. Továbbá három társaság jelezte a közbeszerzési eljárás iránti érdeklődését, ezek azonban nem voltak jogosultak ajánlat benyújtására.

2. 2018. május 14-én az önkormányzati társaság határozatot hozott, amelyben a szerződést nem a Hybriconnak, hanem a másik ajánlattevőnek ítélte oda. Az önkormányzati társaság egy, ugyanezen a napon délután 2 óra 34 perckor küldött e-mailben tájékoztatta mind az öt társaságot a közbeszerzési eljárás eredményéről.

3. A Hybriconnál az e-mailt egy igazgatási tisztviselő kapta meg, aki elsődlegesen felelős volt az önkormányzati társasággal a közbeszerzési eljárás tárgyában való kapcsolattartásért. Nem sokkal ezt követően az igazgatási tisztviselő üzenetet küldött OP-nek, amelyben sürgette, hogy adja el a Hybriconban meglévő részvényeit. OP továbbította az információkat TK-nak, aki szintén rendelkezett részvényekkel a társaságban.

4. Délután 2 óra 37 perckor TK a Hybricon 73 000 részvényének eladására vonatkozó megbízást adott. Néhány perccel később, délután 2 óra 40 perckor OP eladta a társaság 31 000 részvényét.

5. Délután 3 óra 22 perckor a Hybricon sajtóközleményt tett közzé, amelyben bejelentette, hogy a társaság nem járt sikerrel a közbeszerzési eljárásban. Ezt követően a Hybricon részvényeinek árfolyama jelentősen visszaesett. Azáltal, hogy a társaságban meglévő részvényeiket ezt megelőzően idegenítették el, OP és TK korlátozta a veszteségeit.

A tingsrätten (körzeti bíróság) előtti eljárás

6. OP-t és TK-t – mások mellett – a szóban forgó részvények eladásával összefüggésben elkövetett bennfentes kereskedelem bűncselekményével vádolták meg.

7. A tingsrätten (körzeti bíróság) OP-t és TK-t nem csekély súlyú bennfentes kereskedelem miatt próbaidőre felfüggesztett szabadságvesztésre és közérdekű munkára ítélte. Ha ehelyett szabadságvesztés végrehajtása lett volna a választott szankció, négy hónap szabadságvesztés-büntetést szabtak volna ki. Bűncselekménnyel kapcsolatos kárenyhítés címén OP-vel szemben 51 508 SEK, TK-val szemben pedig 146 536 SEK összegre vagyonekobbzást rendeltek el.

8. A tingsrätten (körzeti bíróság) szerint az üzenet, amely szerint a Hybricon nem járt sikerrel a közbeszerzési eljárásban, olyan pontos információnak minősül, amely közvetlenül a Hybriconnal kapcsolatos, és amely érintette a részvények árfolyamát. Ezenkívül nem tekinthető úgy, hogy ezeket az információkat nyilvánosságra hozták volna azt megelőzően, hogy a Hybricon kiadta a sajtóközleményt.

A hovrätten (fellebbviteli bíróság) előtti eljárás

9. A hovrätten (fellebbviteli bíróság) csak annyiban változtatta meg a tingsrätten (körzeti bíróság) ítéletét, hogy OP-vel és TK-val szemben felfüggesztett büntetést, valamint 150 napi tétel pénzbüntetést szabott ki.

A Högsta domstolen (legfelsőbb bíróság, Svédország) előtti eljárás

10. OP és TK azt állította, hogy a Högsta domstolennek (legfelsőbb bíróság) fel kell mentenie őket a bennfentes kereskedelemért való felelősség alól. Többek között azzal érveltek, hogy ezen információk már nem minősültek bennfentes információknak, amint az odaitélésről szóló határozatot megküldték és az így nyilvános dokumentummá vált, amelyre nem terjedt ki a bizalmas kezelés.

11. A Riksåklagaren (ügyészség) ezzel szemben arra hivatkozott, hogy meg kell változtatni a hovrätten (fellebbviteli bíróság) ítéletét. Az ügyészség kijelentette, hogy az odaitélésről szóló határozat nyilvános dokumentummá vált akkor, amikor azt megküldték, azonban azzal érvelt, hogy a határozatra még kiterjedhetett a bizalmas kezelés. Az ügyészség szerint a határozat a Hybricon sajtóközleményének kiadásáig mindenesetre bennfentes információnak minősült.

12. A Högsta domstolen (legfelsőbb bíróság) a hovrätten (fellebbviteli bíróság) ténymegállapításai alapján engedélyezte a fellebbezést.

13. Az ügyben a fő kérdés az, hogy az odaitélésről szóló határozatban szereplő, a közbeszerzési eljárásra vonatkozó információkat mely időpontban kell nyilvánosságra hozottnak, tehát bennfentes információknak már nem minősülőknek tekinteni.

Jogi rendelkezések

Bennfentes kereskedelem

14. A lagen (2016:1307) om straff för marknadsmissbruk på värdepappersmarknaden (az értékpapírhoz tartozó piaci visszaélések szankcióiról szóló törvény) értelmében bennfentes kereskedelem miatt kell elítélni azt, aki bennfentes információval rendelkezik, és az értékpapírhoz tartozó piaci visszaélés útján saját vagy más személy javára az információhoz kapcsolódó pénzügyi eszközöket szerez meg vagy idegenít el (lásd a 2. fejezet 1. §-a első bekezdésének 1. pontját). A büntetés két évig terjedő szabadságvesztés. Ha a bűncselekmény súlyos, a súlyos bennfentes kereskedelemért kiszabandó büntetés legalább hat hónap, és legfeljebb hat év szabadságvesztés. Ha a cselekmény csekély súlyú, nem állapítják meg a felelősséget. A büntetőjogi felelősség feltétele a cselekmény szándékos elkövetése.

15. A piaci visszaélések szankcióiról szóló törvény a piaci visszaélések büntetőjogi szankcióiról szóló, 2014. április 16-i 2014/57/EU európai parlamenti és tanácsi irányelvet (piaci visszaélésekről szóló irányelv) ülteti át a svéd jogba. Ezen irányelv 3. cikkének (1) bekezdése értelmében a tagállamoknak meg kell tenniük a szükséges intézkedéseket annak biztosítására, hogy a bennfentes kereskedelem – bizonyos meghatározott helyzetekben – szándékos elkövetés esetén legalább a súlyos esetekben bűncselekménynek minősüljön.

16. A piaci visszaélések szankcióiról szóló törvény 1. fejezetének 4. §-a értelmében „bennfentes információ” a piaci visszaélésekről szóló, 2014. április 16-i 596/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (piaci visszaélésekről szóló rendelet) 7. cikke értelmében vett információ. A rendeletben szereplő fogalommeghatározásra való megfelelő hivatkozás található a piaci visszaélésekről szóló irányelv 2. cikkének 4. pontjában.

17. A piaci visszaélésekről szóló rendelet 7. cikke (1) bekezdésének a) pontja értelmében a bennfentes információ úgy kerül meghatározásra, mint olyan pontos információ, amelyet nem hoztak nyilvánosságra, és amely közvetlenül vagy közvetve egy vagy több kibocsátóval, illetve egy vagy több pénzügyi eszközzel kapcsolatos, és amelynek nyilvánosságra hozatala valószínűleg jelentős hatást gyakorolna a szóban forgó pénzügyi eszközök vagy a kapcsolódó származtatott pénzügyi eszközök áraira.

Bennfentes információk közzététele

18. A piaci visszaélésekről szóló rendelet értelmében a kibocsátónak a lehető leghamarabb tájékoztatnia kell a nyilvánosságot az őt közvetlenül érintő bennfentes információkról (17. cikk). A kibocsátónak biztosítani kell, hogy a bennfentes információt oly módon tegyék közzé, hogy a nyilvánosság gyorsan hozzáférhessen, és teljes körűen, megfelelően és időben értékelhesse az információt, amelyet a kibocsátó adott esetben konkrétan előírt módon tesz közzé.

19. Amennyiben a kibocsátó a piaci visszaélésekről szóló rendelet 17. cikkében megállapított feltételeknek megfelelő módon teszi közzé az információkat, úgy

kell tekinteni, hogy ezeket az információkat az említett rendelet 7. cikke értelmében nyilvánosságra hozták.

A közbeszerzési eljárás eredményére vonatkozó információk

20. A közbeszerzési eljárást folytató hatóságnak a lehető leghamarabb tájékoztatnia kell a részvételre jelentkezőket és az ajánlattevőket a szerződés odaítélésével vagy keretmegállapodás megkötésével kapcsolatos döntésekről (lásd a lagen [2016:1145] om offentlig upphandling [a közbeszerzésről szóló törvény] 12. fejezete 12. §-ának első bekezdését). A hatóságnak a megállapodás megkötését követő 30 napon belül hirdetmény útján tájékoztatást kell nyújtania az odaítélési eljárás eredményéről (lásd a 19. fejezet 7. §-ának első bekezdését). A nyilvánosság ezen időpontot megelőzően történő tájékoztatására vonatkozó kötelezettség nem áll fenn.

21. Az odaítélésről szóló határozat azonban nyilvános dokumentumnak minősülhet, amelyet kérésre hozzáférhetővé kell tenni.

Nyilvános dokumentumok hozzáférhetővé tétele

22. A dokumentumok hozzáférhetővé tételére vonatkozó alapvető rendelkezéseket a tryckfrihetsförordningen (a sajtószabadságról szóló törvény) 2. fejezete tartalmazza. E fejezet előírja, hogy mindenki jogosult a nyilvános dokumentumokhoz való hozzáféréshez, de ezt a jogot bizonyos feltételek mellett jogszabály korlátozhatja. Egy dokumentum akkor nyilvános, ha azt valamely hatósághoz benyújtják, és azt valamely hatóság által átvettnek vagy általa készítettnek kell tekinteni. A dokumentumot többek között akkor kell valamely hatóság által elkészítettnek tekinteni, ha azt elküldték (lásd a 2. fejezet 1., 2., 4. és 10. §-át).

23. Azon személy számára, aki valamely nyilvános dokumentumot kér, haladéktalanul vagy a lehető legrövidebb időn belül a helyszínen hozzáférést kell biztosítani a dokumentumhoz. A hatóságnak kérésre – adott esetben díj ellenében – átiratot vagy másolatot is kell biztosítani a dokumentumról. Az ilyen kérelmet a hatóságnak haladéktalanul el kell bírálnia (lásd a 2. fejezet 15. és 16. §-át).

24. A nyilvános dokumentumok hozzáférhetővé tételére vonatkozó hivatalos eljárásokkal és az ilyen dokumentumokhoz való hozzáféréshez való jogra vonatkozó korlátozásokkal kapcsolatos részletes rendelkezéseket az offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) (az információkhoz való nyilvános hozzáférésről és a bizalmas kezeléssel szembeni törvény) tartalmazza. A 6. fejezet 4. §-a értelmében a hatóságnak az egyén kérelmére rendelkezésre kell bocsátania a hatósághoz benyújtott nyilvános dokumentumból származó információkat, kivéve, ha az információ bizalmas vagy ez akadályozná a megfelelő ügymenetet.

25. A nyilvános dokumentumokhoz való hozzáférés joga többek között a korlátozott felelősségű társaságokra is vonatkozik, amennyiben az önkormányzatok

jogilag meghatározó befolyást gyakorolnak. Az információkhoz való nyilvános hozzáférésről és a bizalmas kezeléssel szülő törvény alkalmazásában az ilyen társaságokat a hatóságokkal azonos módon kell kezelni (lásd a 2. fejezet 3. §-át).

26. Közbeszerzési eljárás esetén többek között az ajánlatokra vonatkozó információk semmilyen körülmények között nem közölhetők az ajánlattevőkön kívüli személyekkel mindaddig, amíg az összes ajánlatot nyilvánosságra nem hozták vagy a beszállítóra és az ajánlatra vonatkozó döntést meg nem hozták, vagy az ügyet korábban le nem zárták (lásd az információkhoz való nyilvános hozzáférésről és a bizalmas kezeléssel szülő törvény 19. fejezete 3. §-ának második bekezdését). Az ajánlatra vonatkozó információkra még később is kiterjedhet a bizalmas kezelés (lásd többek között a 31. fejezet 16. §-át).

27. A fentiekre tekintettel kiindulásként az egyén jogosult arra, hogy hozzáférjen a valamely hatóság vagy hatóságként kezelendő önkormányzati társaság által hozott és megküldött, odaítélésről szülő határozathoz. Az az időtartam, amelyen belül az egyént a gyakorlatban a határozatról vagy annak tartalmáról tájékoztathatják, eltérően alakulhat a hatóság munkaszervezésétől, illetve más körülményektől függően.

Az előzetes döntéshozatal szükségessége

28. A tingsrätten (körzeti bíróság) és a hovrätten (fellebbviteli bíróság) megállapította, hogy az önkormányzati társaság által az érintett társaságoknak küldött, odaítélésről szülő határozatban szereplő információk bennfentes információnak minősültek mindaddig, amíg a Hybricon közzé nem tette a sajtóközleményt. E bíróságok tehát úgy ítélték meg, hogy az odaítélésről szülő határozatnak az önkormányzati társaság általi megküldése nem jelentette azt, hogy az információt olyan módon hozták nyilvánosságra, amely ahhoz szükséges, hogy az a piaci visszaélésekről szülő rendelet értelmében a továbbiakban ne minősüljön bennfentes információnak.

29. A Högsta domstolen (legfelsőbb bíróság) előtt felmerülő fő kérdés az, hogy az odaítélésről szülő határozatban szereplő, a közbeszerzési eljárásra vonatkozó információkat mely időpontban kell nyilvánosságra hozottnak, tehát bennfentes információnak nem minősülőnek tekinteni. Következésképpen az ügy kérdéseket vet fel a 7. cikk (1) bekezdésének a) pontjában szereplő „nem hoztak nyilvánosságra” kifejezés értelmezésével kapcsolatban.

30. A rendelet 7. cikke (1) bekezdésének a) pontjából nem következik, hogy a 17. cikk által előírt módon nyilvánosan közzé nem tett információt nyilvánosságra nem hozottnak kell tekinteni. Az Európai Értékpapírpiazi Hatóság (ESMA) által tett nyilatkozatok szerint a bennfentes információk a 17. cikk szerinti nyilvános közzétételtől eltérő módon is nyilvánosságra hozhatók, többek között harmadik felek cselekményei révén (Questions and Answers on the Market Abuse Regulation, 17. változat, legutóbb aktualizálva: 2022. november 25., A5.10).

31. A rendeletből ugyanakkor nem következik kifejezetten, hogy az információk nyilvánosságra hozhatók az ilyen, úgynevezett tényleges nyilvános közzététel révén, amit egyébként az Európai Unió Bíróságának egyetlen határozata sem erősített meg. Nincs további iránymutatás azokra a követelményekre vonatkozóan, amelyeket ilyen esetekben alkalmazni kellene annak érdekében, hogy az információk a továbbiakban ne minősüljenek bennfentes információnak.

32. Tehát nem világos és nem is került tisztázásra, hogy e tekintetben hogyan kell értelmezni a piaci visszaélésekről szóló rendeletet. Ezért előzetes döntéshozatal iránti kérelmet kell terjeszteni az Európai Unió Bírósága elé.

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem

33. A Högsta domstolen (legfelsőbb bíróság) előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti az Európai Unió Bírósága elé:

1) Ahhoz, hogy az információkat a piaci visszaélésekről szóló rendelet 7. cikke (1) bekezdésének a) pontjával összhangban nyilvánosságra hozottak lehessen tekinteni, szükséges-e, hogy a nyilvános közzétételre az e rendelet 17. cikkében említett módon kerüljön sor?

2) Amennyiben a nyilvános közzétételre más módon is sor kerülhet, milyen körülményeket kell figyelembe venni annak meghatározása során, hogy az információ a 7. cikk (1) bekezdésének a) pontja értelmében nyilvánosságra hozottak tekintendő-e?